UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Prima, an reus sit voti qui a proposito sui cordis recedit? Solu. sic: qua[n]tum ad ecclesia[m], nisi ore pronunciauerit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

nium eſt congregatio monachorum eligat ſibi abbatem defuncto anteceſſore, vel depoſito propter delictum vel cauſa aliqua recedente. Scdm eſt vt abbatem in prelatura nō retineat eps violēter ſi recedere voluerit iuſta de cauſa. Tertiū eſt vt eps vel abbas non faciat aliquē abbatē vel monachum de ꝓpinquis vel amicis, niſi de fratrum ꝓceſſerit voluntate. ⁊ ſimplicem loquelā: vt.xxij.q.v.iuramenti. Poteſt melius diſtingui inter deliberationem ⁊ voluntatem ⁊ votum. Si quis recedit a deliberatione non peccat mortaliter. Si quis autē recedat a ꝓpoſito qđ firmē fixerat ſanē in animo ſuo, peccat: ſed venialiter ſm quoſdam: vt ex̄ aio cuȝ de vo.⁊ vo.redēp. ſcilȝ qđ literaturā. ſm Hu ſecū rego. vero peccat ta uoluit ⁊ lis mortaliter, ac fluctuſi verbis vouiſſet: at.lau. vt.j. eo. qui bona. Un deliberare ditari, re ſm Pa.po. lxxv.

C Congregatio.j.xviij.q.ij.abbas.⁊ ca.abbatem.

a C Retinere. Si vult ꝓpter humilitatē renunciare: vt.xviij.qōe.ij.abbas. Nā admonere poteſt eū vt nō renunciet ſed non inuitum tenere vt extra de renun.ca. literas.

b C Propinquis. ſ.diſtin.lxxix.decenter. Joan.

Adde ꝙ aduocat⁹ ſumit hic ꝓ pro no eccleſie.ſi.in l.nec qc quā.§. obſuare.ff.de offi.pro cō.et le. gloſ.et Bar. in l.j.§.ad uocatos.ff.ꝟ va.⁊ ex̄ or. cog.

Quidam preſbyter. ¶ Caſus. Supra i.xvj. cauſa tractatū eſt de his qui in voto pſeuerāt. Nūc de his agit Gratian⁹ qui a voto recedere volūt. ſȝ vt hoc competētius agat proponit thema: ⁊ inde quatuor elicit queſtiones.

Quod autē. ¶ hec q̄ſtio diuiditur in duas partes: in p̄ma q̄rum ꝓbat ꝑ quatuor ca. ꝙ talis eſt voti reus: quod tamen falſuȝ eſt. In.v. dat ſolutionem. Secunda ibi: Gonſaldus. Jo.de fan.

ipſe diſceſſerit vel peccauerit. Epiſcopus enim non debet abbatem violēter retinere[a] in loco ſuo. Ipſe autem non poteſt aliquem ordinare de ſuis ꝓpinquis[b] vel amicis ſine voluntate fratrum.

C Cauſa.xvij.

Quidam preſbyter infirmitate grauat⁹ ſe fieri velle monachū dixit eccleſie: et bñficio in manu aduocati renunciauit. Poſtq̄ȝ conualuit, mox ſe futurū monachū negauit: et eccleſiā et bñficium repopoſcit. Hic primo querit̄ vtrū reus voti teneat̄: an liceat ei a propoſito ſui cordis diſcedere? Scđo: an eccl'ia ⁊ beneficium ei reddenda ſunt qui prius libera voluntate refutauit? Tertio: ſi contigiſſet eum ſe et ſua monaſterio tradidiſſe: an ſine licentia abbatis liceat ei ad propria redire? Quarto: ſi ſine licentia abbatis retro abierit: an ſua ſibi ab abbate reddenda ſint?

C Queſtio.j.

Quod autem a voto[c] diſcedere non liceat multis authoritatibus probat̄. ait em̄ ꝓpheta. Uouete, ⁊ reddite vota domino deo veſtro. Itē Augu.

C Que deo vouentur neceſſario reddantur.

Sunt quedaȝ que etiam nō vouētes debemus[d]: quedam etiā[e] que niſi vouerimus, nō debemus: ſed poſtq̄ȝ ea deo promittimus[f], neceſſario[g] reddere cōſtringimur[h].

Item Hierony. De eodem.

Uouentibus nō ſolum nubere ſed etiam velle, damnabile eſt.

Item Grego. in regiſtro.

C Dignus eſt ſupplicio qui ſeipſum deo ſubtrahit a voto reſiliens.

Ananias deo pecunias vouerat quas poſt

Sed a voto quod verbis exprimit̄ ſi eſt p̄ī ne ue cum ſolennitate ſiue ſine ea, non licet recedere ſine mortali peccato ſe cūdum oēs: vt extra qui clerici vel vo. rurſus. licet Alexāder videatur dicere ꝙ poſt votū ſimplex poteſt contrahi matrimonium: vt extra q̄ cleri. vel vo. veniens. Sed illud intelligas de comparatiua ꝑmiſſione. Jo.

Sunt quedā. ¶ Caſus. Quedam ſunt que etiā ſine voto facere debemus: vt facere eleemoſynā, et diligere deū et proximum. Alia ſūt ad que non tenemur: vt ſeruare cōtinentiam, et ire vltra mare: que poſtq̄ȝ vouerimus, neceſſario ad ea cōſtringimur. Act. v.a.

d C Debem⁹. vt ad fidem ſeruandam, et generaliter ad omnia illa ſine quibus homo ſaluari non poteſt: de quibus habetur de pe. diſt.ij. charitas.

e C Quedam etiam. Ut continentiam: vt.xxxij.qōe.j. integritas.

f C Promittimus. Argu. ꝙ ex nuda promiſſione quis teneatur: vt.xij.qō.j. ſcimus. et.qō.ij. quicunq̄ȝ ſuffragio. xxvij.q.j.ca.ij.

g C Neceſſario. Niſi tale ſit illud qđ pendeat de alieno arbitrio: vt ſi vnus coniugatus promittat continentiam non tenet.xxvij.q.ij.ſi tu. Item votū aliquod abſtinentie non poteſt facere vxor ſine viro.xxxiij.q.v.manifeſtum. nec monachus ſine abbate.xx.qō.iiij.monacho. Item nec filius impubes ſine voluntate patris: xx.q.ij.ca.j.et.ij. nec ſeruus ſine voluntate domini: vt.liiij.diſtin. ex antiquis. Uouere nō oībus eſt ꝑmiſſū. de h⁹ vide qđ le. ⁊ no. xxxij.q.ij. mulier.

h C Conſtringimur. Niſi fortius vinculum ſuperueniat.xxvij.diſt.ſi vir.

Ananias. ¶ Caſus. Greg. in hoc.c. rephendit quēdam monachū q̄ dimiſerat habitū monachalem: ⁊ oſtēdit ꝙ reus erit in diuino iudicio: ⁊ hoc ꝓbat exemplo Ananie: q̄ ad preces Petri extinctus eſt: q: nūmos

C Caſus. Hic intitulatur prima q̄ſtio, qua querit̄ an liceat ei penitere qui infirmitate grauatus ſe velle fieri monachū dixit. Et reſpondet̄: ſi ꝓfeſſionē non fecit: ſed qđ corde cōceperit, ſimpliciter ore ꝓnunciauit: nō cogit̄ quo ad eccleſiā in voto ꝑmanere: vt.j.eo.§.ſi ergo.in fi. quo ad deū tñ peccat: vñ tenet̄ facere penitētiam de fide mentita: vt.xxvij.q.j. viduas. ante mediū. Et ꝓcedit Gra. hoc ordine. Primo ꝓbat ꝙ a voto ei recedere non licet. Poſtea rñdet allegatis diſtinguēdo.j.e.§.ſi ergo.

c C A voto. Hic querit̄ an liceat alicui diſcedere a voto. Et in hac q̄ſtione magiſter diſtinguit ꝙ aliud eſt votum conceptū corde, ore ſimpliciter pronūciare: et aliud eſt obligatione aliqua ſe obnoxiū facere. ſed tamē quocūq̄ȝ iſtorum modorū quis voueat, non licet ei recedere a voto quo ad deum: ſed quo ad eccleſiam licet a primo voto ei recedere, ſed non a ſecundo. Sed mirū videtur, cum hoc ſit peccatū quo ad deū: quare eccleſia illud tolerat: cum hoc ſit laqueum inijcere talibus, et decipere animas eorū, qđ nō eſt faciendū: vt.xxvij.q.j. de viduis. cū dñs ipſe noluit facere differētiam inter iuramentum

Uotum deſerere vtrū ſit ꝑmiſſum.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

quos deo dederat, poſtea ſubtraxerit. Multo magis puniri debet qui non nūmos ſed ſeipſum abſtulit deo.
¶ Ananias. De hoc habes.xij.q.j.dilectiſſimis.
a ¶ Temetipſum. Argu. q̄ maior eſt alienatio perſone q̄ rei.ſic.xij.q.j.precipimus.

Q Ui bona ꝛc. ¶ Caſ⁹ Quidam bona facientes pꝓpoſuerāt p̄prijs renūciare, et deo ſeruire: ſed cū videbant alios cecidiſſe, ſe a propoſito retrahebant: qui et ſi in prioribus boniſperſeuerent, in conſpectu tn̄ dei ceciderunt.
b ¶ Agūt. ſcȝ matrimonium.
c ¶ Si meliora.i. continentiam.
d ¶ Deliberant. firmiter proponēdo: ꝛ tūc ſm̄ hug. peccant mortalr̄ † ſm̄ alios venialr̄.
e ¶ Ceciderunt. īꝓprie, ſcȝ ab eo qd̄ non habent: vt ibi: Cadent a latere tuo mille ꝛc.
¶ Si ergo. ¶ Caſus. Cōcludit gratianus ex ſupradict⁊ q̄ ſacerdos iſte qui in egritudine ſe futurum monachum vouit, penitere nō poteſt. Et ad hoc probādum inducit authoritatem Augu. Poſtea reſpondet allegatis, dicēs q̄ propter tale votū non cogitur habitum ſuſcipere, q̄a nec abbati ſe tradidit nec profeſſionē fecit: ſed quod corde cōceperat ore ſimpliciter enūciauit. ſi autem profeſſionem feciſſet, reus voti haberet̄. Et ad hoc inducit capi. ſequens.
f ¶ Pronūciat. ergo obligatur quis ex ſolo propoſito cordis: ‡ quod h. concedit.

(vict⁹ p̄ſuaſione diaboli) ſubtraxit. ſed qua morte mulctatus eſt, ſcis. Si ergo ille mortis periculo dign⁹ fuit q̄ eos quos dederat nummos deo, abſtulit: cōſidera quanto periculo in diuino iudicio dignus eris qui non nummos ſed temetipſum[a] deo omnipotenti (cui te ſub monachali habitu deuoueras) ſubtraxiſti.

I tem ſuper Ezechielem.

¶ Ante dei oculos cadunt, qui bona que concipiunt agere recuſant.

Q Ui bona agunt[b], ſi meliora[c] agere deliberāt[d] et poſt deliberata nō faciunt: lȝ in bonis priorib⁹ p̄ſeuerent in cōſpectu tn̄ dei ceciderunt[e] ex deliberatione. Item ſunt q̄ cuncta relinquere ꝛ dei ſeruitio ſe ſubdere, ꝛ freno caſtitatis ſe reſtringere deliberant: ſed cum poſt caſtitatem alios cecidiſſe conſpiciunt, ſe retrahendo meritum perdunt.

S i ergo poſt votū q̄ſq̄ neceſſario cogit̄ ſoluere qd̄ vouit: ſi vouētibus nō ſolū nubere, ſed etiā velle dānabile eſt: patet q̄ ſacerdos iſte ad executionem ſui voti cogendus eſt: et nō ſolū non fieri, ſed etiam velle monachum nō fieri, ſibi dānabile eſt. Q̄ȝ ꝓ inter vouentes iſte cōputādus ſit, patet ex verbis Augu. dicentis: Dixi cōfitebor ꝛc. Magna pietas dei eſt vt ad ſolam promiſſionem peccata dimittat. nondum em̄ pronūciat[f] ore: et tamen deus iam audit in corde. Votū em̄ pro opere reputat̄.

S icut ergo ꝓpheta inter vouentes reputatur, quia dixit: Ego confitebor: ſic iſte inter eoſdem cōputandus eſt, quia dixit: Fiam monachus.

H is ita reſpondetur. Aliud eſt propoſitum concipere in corde, et etiam ore enunciare: aliud eſt ſubſequenti obligatione ſe reum voti facere. Quia ergo iſte ꝓpoſitum ſui cordis ore ſimpliciter enunciauit, non autem monaſterio aut abbati ſe tradidit nec promiſſionem ſcripſit: nequaq̄ȝ reus voti habetur.

U nde Alexander papa ſecūdus ait.

¶ Non cogitur aliquis in monaſterio manere niſi profeſſionem fecerit in manu abbatis.

¶ Queſtio.ij.

G Onſaldus[g] p̄ſbyter quondam infirmitate ac feruore paſſionis, preſſus ſe monachum fieri promiſit: non tamen monaſterio aut abbati ſe tradidit: nec promiſſionem ſcripſit: ſed beneficium eccleſie in manu aduocati[h] refutauit[i]. at poſtq̄ȝ cōualuit, mox ſe monachū negauit fieri. quapropter, q̄a et beati Benedicti regula, et precipue patris et predeceſſoris noſtri ſancti Gregorij pape canonica inſtitutio inter-

G Onſaldus. hec eſt ſecunda pars prime queſtionis, in qua probat contra: ſcȝ q̄ niſi ſeculo renunciet, poteſt iterum redire ad ſtatum priſtinum moribus emendatus. Joan. de fan.
¶ Caſus. In hoc ca. terminatur prima queſtio, et intitulat̄ ſecunda: ſcilicet an iſte poſſit repetere beneficium cui renunciauit, et dicendum eſt q̄ ſic: q: non renunciauit vt debuit, et in paſſione corporis et in alienatione mentis renunciauit. Eſt ergo caſus huius ca. Gonſaldus preſbyter feruore paſſionis oppreſſus ſe futurum monachum promiſit: non tamen monaſterio vel abbati ſe tradidit, nec p̄feſſionem fecit: ſed eccleſiam in manu patroni renunciauit. ſȝ poſtq̄ȝ cōualuit, nolebat monachus eſſe: et eccleſiam repetebat queſitum fuit ab Alexandro vtrum audiri debeat? Et reſpōdetur q̄ ſic. vnde eccleſiā ſuaȝ recipere debet: cū iuxta Benedictuȝ et Gregoriū anteq̄ȝ monachus fiat debeat eſſe in ꝓbatione per annum.
g ¶ Gōſaldus. in hoc capi. terminatur prima queſtio ꝛ intitulatur ſecūda: an poſſit quis repetere bn̄ficium cui renunciauit. et dicēdum eſt q̄ ſic. quia non renūciauit prout debuit: et in paſſiōe corporis renūciauit. ar. xvij.q.ij.ne quis.
h ¶ Aduocati. argu. eſt hic q̄ illicita renunciatio non preiudicat alicui: vt.vj.q.iij. deniq̄ȝ. et.ff.de offic.preſi. legat⁹. et.C.de deſen.ciui.l.vlti. Argu. cōtra ex̄ de renū.qd̄ in dubijs.
i ¶ Refutauit. de hoc dixi.vj.qō.iij. deniq̄ȝ. ſed ſi renūciaſſet in manu p̄latı ſui, teneret renunciatio niſi tunc temporis non fuiſſet compos ſui: vt extra de ſucceſſio. ab inteſta. cap.iij. ſed cui iſtorum incūbit probatio? vel illi qui dicit q̄ fuerat compos, vel illi qui dicit q̄ non erat compos? † Argu. q̄ illi qui dicit q̄ compos erat: vt.iij.qōe.ıt.indicas. Item quia non eſt preſumendum de ſpontanea renunciatione: vt extra de renun.ſuper hoc.ff.de proba.cum de indebito. Argu.contra extra de ſucceſſ.ab inteſt. cum dilectus.C.de codicil.l.nec codicillos? Reſpond, ei qui dicit, incumbit probatio: vt.ff.de proba.et

† Hec ſn̄ia h. approbatur p Lau. Gof. et B. ex̄ d vo. lr̄a-turā.

‡ Idem tȝ alex. d ymo. in.l.bonor. C. qui admit.ad bo.poſ. pn̄t.

Renunciatio illicita n̄ preiudicat.

† Adde moduȝ ꝓbādi quē furioſū p teſtes vel alr vt per Bal. et modernos.l.l. furioſū C.q̄ teſta.fac. poſ. ꝛ p glo.i.l. ſi cū dote. § ſi marit⁹. ff. ſolu. mat. et ibi bal. ange. ꝛ ioan. de ymo.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN